

Evanjelium z 8. marca 2020

2. pôstna nedeľa - rok A - Matúš 17, 1 - 9

Prepis komentára biblistu Fernanda Armelliniho, nerevidovaný autorom

V tom čase vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a odvedol ich na vysoký vrch. A premenil sa pred nimi: jeho tvár zažiarila ako slnko a jeho rúcho zbelelo ako svetlo. Zjavil sa im Mojžiš a Eliáš a rozprávali sa s ním.

Peter sa ujal slova a povedal Ježišovi: "Pane, je dobré, že sme tu! Ak chceš, urobím tu tri chatrče, jednu pre teba, jednu pre Mojžiša a jednu pre Eliáša." Ešte stále hovoril, keď ich zakryl jasný mrak. A hľa, hlas z oblaku povedal: "Toto je môj Syn, Milovaný, v ňom som si zaľúbil. Počúvajte ho.

Keď to učeníci počuli, padli tvárou k zemi a zmocnil sa ich veľký strach. Ale Ježiš sa priblížil, dotkol sa ich a povedal: "Vstaňte a nebojte sa! Keď zdvihli oči, nevideli nikoho iného ako samotného Ježiša.

Keď zostupovali z vrchu, Ježiš im prikázal: "Nikomu nehovorte o tomto videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.

Každoročne sa na druhú pôstnu nedeľu ponúka Ježišovo premenenie na vrchu, o čom to bolo?

Možno o zázraku, ktorý vykonal Ježiš, ktorý chcel ukázať niečo z raja trom svojim učeníkom, nie všetkým, trom privilegovaným.

Keby to tak bolo, dnešný úryvok z evanjelia by nám nemal čo povedať, okrem toho, že by v Petrovi, Jakubovi a Jánovi vzbudil istú závišť.

O tom to nie je, je to opis duchovného, intenzívneho, otriasajúceho zážitku, ktorý prežili traja Ježišovi učeníci; oni boli asi najviac pripravení prijať a znútorniť to, čo chcel Majster ukázať v ich identite, nebol to Mesiáš, akého očakávali, a pochopiť Božieho Mesiáša nebolo ľahké. Títo traja však možno začali v duchovnej skúsenosti, do ktorej ich uviedol Ježiš, cítiť niečo viac ako ostatní.

Na jej opis sa evanjelista uchýlil k biblickým obrazom, čo treba mať na pamäti, inak sa posolstvo stratí; pokúsime sa pochopiť význam týchto obrazov. Cieľom, pre ktorý Matúš napísal túto stránku, nie je rozprávať nám o ďalšej epizóde z Ježišovho života, ale chcel nám dnes ponúknuť možnosť zažiť to, čo zažili traja učeníci na vrchu.

Ak nebudeme kontemplovať Ježišovu premenenú tvár, nikdy mu nebudeme môcť dať príklon k tomu, že sme jeho učeníkmi, nikdy nebudeme mať odvahu uskutočniť jeho životný návrh.

Je nevyhnutné, aby sme zažili túto skúsenosť Ježišovho premenenia, a dnešný evanjelista nás chce úryvkom z evanjelia uviesť práve do tejto skúsenosti.

Počúvajme, čo nám hovorí:

O šesť dní neskôr vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a odvedol ich na vysoký vrch.

Príbeh sa začína časovým údajom o *šesť dní neskôr*.

Zvyčajne sa evanjeliové epizódy kladú vedľa seba bez časového určenia, ako je možné, že tu je to zaznamenané o šesť dní neskôr?

Je to jasná výzva, aby ste si išli overiť, čo sa stalo pred šiestimi dňami.

Skupina učeníkov s Majstrom bola v Cézarei Filipovej a tam im Ježiš položil otázku: "*Kto som pre vás ja?*"

Peter odpovedal: "*Ty si Mesiáš!*"

Ježiš schválil Petrovu odpoveď a potom prvýkrát predstavil, aký bude jeho osud: pôjde do Jeruzalema a tam ho starší, veľkňazi a zákonníci odsúdia, zabijú, ale to bude koniec?

Jeho smrť bude pre slávny osud, vzkriesenie!

Peter bol šokovaný týmto prvým oznámením o umučení, vzal si Ježiša bokom a začal ho karhať; sloveso "*epitimaō*", ktoré používa evanjelista, je sloveso, ktoré sa používa, keď Ježiš vyháňa démonov a Peter robí na Ježišovi exorcizmus "*čo si nikdy nepovedal*".

V Starom zákone sa nikdy nehovorí, že Boží Mesiáš nie je chránený Pánom a nie je slávnym víťazom.

Ježiš pokarhá Petra a povie mu:

"Ty si satan, to znamená, že sa chceš postaviť do cesty ceste, ktorú mi Otec vytýčil, choď za mnou, nestavaj sa dopredu, aby si ma učil cestu.

Choď za mnou, satane, lebo ty myslíš podľa sveta, nie podľa Boha, riadiš sa ľudskými úvahami a od týchto úvah sa musíš odpútať, ak chceš patriť do skupiny nového sveta, ktorý teraz začínam vytvárať.

V starom svete platil zákon najsilnejších, ktorí sa vnucovali, dominovali, nechali sa obsluhovať, teraz Ježiš formuje túto malú skupinu, ktorá musí predstaviť alternatívny svet k tomu starému, nebude to svet dominujúcich, ale svet služobníkov a Peter ho nechce prijať.

Čo robí Ježiš?

Vezme skupinu svojich učeníkov, azda najviac pripravených prijať novosť, a vedie ich na vrch. Teraz sa začína predstavenie nevyhnutných podmienok, ak máme byť uvedení do tejto skúsenosti objavenia Ježišovej slávnej tváre, teda jeho premenenia.

Prvou podmienkou je nechať ho, aby nás sprevádzal na vrch.

Hora nie je pahorok, hovorí, že je to vysoký vrch, ktorý siaha až do neba, až k Bohu. Ak sa chce človek stretnúť s Pánom, ak chce prijať jeho myslenie, jeho spôsob hodnotenia, posudzovania, musí sa odpútať od roviny, kde sú všetci ľudia, kde kolujú určité reči, určité úvahy, ktoré nemajú nič spoločné s Božím spôsobom myslenia. Peter uvažuje podľa ľudí, pretože je na rovine a teraz ho Ježiš spolu s Jakubom a Jánom sprevádza na vrch, aby im predstavil spôsob, ako vidieť Ježišovu tvár v Božom svetle.

Ježiš teda opúšťa rovinu, a ak neuvidíme túto premenenú tvár, dnešný úryvok z evanjelia nám nie je nič platný, preto musíme mať túto skúsenosť, preto sa nechajme sprevádzať na vrch, odpútajme sa od spôsobu posudzovania ľudí.

Druhá podmienka, vezme ich bokom.

K tomu sme pozvaní, ak chceme mať skúsenosť so zdieľaním Pánových myšlienok, musíme si tiež vyčleniť priestor, v ktorom sa izolujeme od ruchu, zmätku a tiež starostí každodenného života, ktoré sú síce dôležité, ale

je potrebné vstúpiť aj do chvíľ ticha, samoty, aby sme sa zamysleli nad podstatnými vecami života.

Keď ste úplne pohltení problémami materiálneho života, rozrušením, stresom, nemáte čas na premýšľanie, na uvažovanie.

Teraz si vypočujme, čo sa stane s tými, ktorí si vyhradia chvíľu dôvernosti s Pánom, odpútajú sa od ľudského uvažovania a nechajú sa vtiahnuť do Božích myšlienok:

A premenil sa pred nimi: jeho tvár zažiarila ako slnko a jeho rúcho zbelelo ako svetlo. Zjavil sa im Mojžiš a Eliáš a rozprávali sa s ním.

Čo sa teraz deje na hore?

Taja učeníci vidia Ježiša premeneného, použité sloveso je "metamorphomai", čo znamená, že boli svedkami Ježišovej metamorfózy.

Vieme, čo je to metamorfóza, húsenica sa zdá byť škaredá, opovrhnutiahodná, odpudzujúca, ale to nie je jej identita, je to motýľ, preto je pôvabný, očarujúci; tým, že Ježiš oznámil osud, ktorý ho čaká, sa predstavil ako zlyhanie v očiach tých, ktorí sú na rovine a ktorí hodnotia úspešného človeka podľa svojich kritérií.

Ježiš podľa meradiel tohto sveta určite nebol príťažlivý, predstavil sa ako ten Pánov služobník, o ktorom hovorí prorok Izaiáš, opovrhnutý, ľuďmi zavrhnutý, muž bolestí, ktorý vie dobre trpieť, ako ten, pred ktorým si človek zakrýva tvár, lebo sa bojí, keď sa naňho pozrie, opovrhnutý, človek si ho neváži, dokonca ho posudzuje ako potrestaného, ako toho, koho bije Boh... Podľa meradiel tohto sveta nie je človekom hodným obdivu.

Čo sa deje na hore?

Súdy sa menia, sú zvrátené, je tam vidieť pravú Ježišovu identitu a to učeníci objavili.

Ježiš musel prejsť tým, čo ľudia hodnotia ako neúspech, aby prišiel ukázať svoju skutočnú slávu, ktorá je slávou toho, kto miluje.

Na predstavenie tejto metamorfózy, ktorej boli svedkami, sa používajú dva biblické obrazy: "jeho tvár zažiarila ako slnko".

Slnko je obrazom Božej slávy pre plnosť svetla, ktoré má, a najmä pre svoju neporušiteľnosť. Slnčné škvrny objavil Galileo, predtým sa verilo, že Slnko je dokonalé a neporušiteľné.

Tu je obraz, ktorým sa predstavuje autentická tvár Ježiša ako tvár Boha, "ktorý je slnko", hovorí Žalm 86, a je svetlo, "Pán je zahalený do svetla ako do plášte", hovorí Žalm 104.

A potom biele rúcha, biela farba je charakteristická pre Boží svet, pretože vždy pripomína svetlo a rúcha sú vonkajším prejavom identity človeka, teda jeho činov.

Čo vyplýva z Ježiša?

Jeho rúcho - čím je odetý? So svetlom!

Toto svetlo je Božia láska, ktorá sa prejavuje ako svetlo skrze Ježiša a v nikom sa neprejavuje tak, ako sa prejavila v ňom.

Ide o obrazy svetla, ktoré sa neskôr objavia vo Veľkej noci, keď zostupuje Pánov anjel

z neba, odvalí kameň, sadne si naň a *"jej výzor bol ako blesky, šaty mala biele ako sneh"* Znakom Božej prítomnosti je práve toto svetlo a táto belosť, Božia prítomnosť v Ježišovi je dokonalá, bol to sám Boh, ktorý sa zjavil v celej svojej sláve; Božia sláva nie sú ľudské triumfy, je to prejav jeho lásky.

Teraz evanjelista spomína dve starozákonné postavy, *Mojžiša a Eliáša*, ako je možné, že sa pripomínajú v rozprávaní o premenení? Pretože obaja išli na vrch, tak ako učeníci, išli na vrch, aby videli Božiu slávu, ale nevideli ju, niečo vycítili, pretože to vidíte na vrchu, keď sa stretnete s Ježišom... tam žiari Božia sláva v plnosti.

Mojžiš sa spýtal Pána: *"Ukáž mi svoju slávu"* a Pán mu odpovedal: *"Nemôžeš vidieť moju tvár, lebo nikto ju nemôže vidieť a zostať nažive."* Potom Mojžiš vošiel do jaskyne, Boh mu položil ruku na tvár a povedal mu: *"uvidíš ma, keď prejdem, budeš môcť vidieť môj chrbát, ale nie moju tvár, nemôžeš kontemplovať Božiu slávu"*.

Aj Eliáš utiekol, pretože ho prenasledovala Jezabel, zabil Baalových kňazov a tiež si myslel, že vykonal dobré dielo, pretože obraz Boha, ktorý mal, bol obrazom Boha, ktorý víťazí tým, že ukazuje svoju moc.

Potom utiekol na púšť a tiež sa hneval na Boha, lebo vraj nebol na jeho strane proti Jezabel, mal na mysli obraz Boha, nevidel pravú tvár Boha, ktorý prejavuje svoju slávu v láske, a nie v porážke nepriateľov. Eliáš vystupuje na horu a tam sa odohráva jeho obrátenie, obrátenie obrazu Boha, ktorý si pestoval, tam je zemetrasenie, prejav sily, ktorým si predstavoval Božiu silu... Boh nebol v zemetrasení, nebol v ohni, nebol v besniacom vetre, ktorý láme kamene.

Potom sa ozvalo svetlé ticho, Eliáš si zakryl tvár, pretože okolo neho prechádzala Božia sláva, ktorú ešte nevidel.

Teraz sú na vrchu a vedú dialóg "na vrchu", konfrontujú sa s Ježišom; obraz, ktorý mali o Bohu, sa teraz musí konfrontovať so skutočným zjavením Božej slávy, ktorá nie je obrazom moci, ale lásky.

Je to zvláštna, nečakaná sláva, nie sláva, ktorú ľudia očakávali, sláva Boha, ktorý je hrozný pre hriešnikov, zákonodarcu a kata, Boha, ktorý žiada, aby ho poslúchali a slúžili mu... nie!

Je to Boh lásky, ktorý vzal na seba podobu otroka, aby slúžil človeku!

Túto slávu Mojžiš a Eliáš nevideli, teraz musia aj oni porovnať slávu, ktorú si predstavovali, so slávou, ktorá žiari na Ježišovej tvári. Ak nemáme túto skúsenosť metamorfózy a neuvedomujeme si, že sláva spočíva v láske, v darovaní svojho života tak, ako to urobil Ježiš, nebudeme mať odvahu prikloniť sa k životnému návrhu, ktorý nám Ježiš predkladá.

Vypočujme si teraz Petrovu reakciu na toto zjavenie, ktoré neočakával, na metamorfózu otroka, ktorý je predstavený v Božom svetle ako Pán:

Peter sa ujal slova a povedal Ježišovi: "Pane, je dobré, že sme tu! Ak chceš, urobím tu tri chatrče, jednu pre teba, jednu pre Mojžiša a jednu pre Eliáša." Ešte stále hovoril, keď ich zakryl jasný mrak. A hľa, hlas z oblaku povedal: "Toto je môj Syn, Milovaný, v ňom som si zaľúbil. Počúvajte ho."

Peter zvolal: "Pane, je dobré, že sme tu!" Bol očarený tou krásou.

Akú krásu ste ulovili?

Predovšetkým krása Božej tváre.

Boh, ktorého vidíme v Ježišovi, je krásny, určitý obraz Boha, ktorý nám bol predstavený v katechéze, nebol krásny, niekto ho stále hlása; znamená to, že nemal skúsenosť kontemplotvať Božiu tvár v Ježišovi.

Peter to urobil a aj my sme pozvaní, aby sme pochopili krásu tejto tváre, keď vystúpime na horu, odpútame sa od obrazu Boha, ktorý sme si vytvorili, a rozjímame len o Božej tvári, ktorú vidíme v Ježišovi.

Vtedy Peter pochopil krásu pravého človeka, človeka, ktorý miluje, ktorý dáva život!

Teraz už stačí kontemplotvať túto krásu, musíme ju pretaviť do činov, to znamená vrátiť sa do sveta, do konkrétneho života, ktorý je tiež odetý do tejto krásy a svetla, a stať sa priehľadným obrazom krásy, ktorú sme kontemplotovali v Kristovi.

Ak sme pochopili, že zmyslom života je dávať ho, musíme sa pustiť do služby svojmu bratovi. Peter hovorí: "Urobme si tri stany".

Ten, kto stavia stan, znamená, že sa chce zastaviť, kontemplácia tejto krásy nestačí, potom treba zostúpiť z hory a vrátiť sa do každodenného života, vyjsť z kostola a začať milovať, vrátiť sa k práci, k spoločenským povinnostiam, vykonávať svoje povolanie, ale iným spôsobom, ako to robíte na planine, robíte to preto, aby ste slúžili, nie aby ste sa vynárali a hľadali márnú slávu tohto sveta.

Naša nedeľná liturgia by mala byť prežívaná práve v tejto perspektíve, aby bola autentická a krásna, aby sa vrátila do sveta odetá v Kristovom svetle. Spomeňme si, že Mojžiš, keď zostúpil z vrchu, bol svetlý, aj kresťan, ak bol naozaj na vrchu a kontemplotoval Kristovu krásu, sa vracia odetý do tohto svetla... to je to, čo hovorí Ježiš: "Vy ste svetlo sveta", nie naše svetlo, ale odrazené svetlo Božie a Kristovo.

Peter ešte stále hovoril, keď ich zahalil oblak a zakryl ich svojím tieňom.

Je to ďalší biblický obraz, je to oblak, ktorý sprevádzal ľudí na ich ceste púšťou, je to pohladenie, naznačuje Božiu prítomnosť, ktorá obklopuje tých, ktorí pochopili túto Kristovu krásu, tých, ktorí teraz zostupujú z hory a musia mať tento pocit, ktorý je pravdou, že sú vždy obklopení Božou nehou, ktorá ich sprevádza v ich konkrétnom živote.

Hlas neba

Keď sa v rabínskom svete používa tento obraz, má predstaviť Božiu víziu toho, čo sa deje; hlas predstavuje Ježiša ako milovaného syna.

Syn je v semitskej kultúre ten, kto sa podobá otcovi, tu je Ježiš predstavený ako dokonalý obraz Otca, v ňom sa Otec na nebesiach páči, dokonale ho pozná.

Tento Boží hlas v evanjeliu zaznieva dvakrát, prvýkrát pri krste, keď sa nebesá otvoria dokorán a vtedy počujeme tento hlas z neba hovoriť:

"Toto je môj milovaný syn, v ktorom mám zaľúbenie".

Nehovorí sa "počúvajte ho", pretože ešte neprehovoril, ešte sa neukázal, je na začiatku verejného života.

Keď tento hlas prehovorí druhýkrát, t. j. pri premenení, pridáva sa "počúvajte ho".

Počúvanie ho odkazuje predovšetkým na jeho návrh: "Ak chceš prísť po mne, prestaň myslieť na seba, rozhodni sa byť otrokom, ktorému každý môže dať

Poriadok, obetuj svoj život za lásku." Počúvajte ho, ak aj vy chcete byť deťmi nebeského Otca, ak aj vy chcete, aby táto krása, ktorá žiari na Ježišovej tvári, žiarila aj cez vás. Toto počúvanie je viac než príkazom takmer prosbou, ktorá vychádza z nehy Otcovej lásky, zdá sa, že nám hovorí, navrhuje: "prosím, odporúčam vám, počúvajte ho, ak nechcete urobiť chybu vo svojom živote".

Je to náročný návrh, vypočujme si teraz, aká je reakcia učeníkov:

Ked' to učenici počuli, padli tvárou k zemi a zmocnil sa ich veľký strach. Ale Ježiš sa priblížil, dotkol sa ich a povedal: "Vstaňte a nebojte sa! Ked' zdvihli oči, nevideli nikoho iného ako samotného Ježiša.

Ked' zostupovali z vrchu, Ježiš im prikázal: "Nikomu nehovorte o tomto videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.

Učeníci padajú na tvár a zmocňuje sa ich veľký strach, sú vystrašení, pretože pochopili, čo znamená prijať do svojho života krásu, ktorú videli v Ježišovi, znamená to dať svoj život. Kto sa nebojí, znamená, že nepochopil, možno si myslí, že k tomu, aby bol jeho žiakom, stačí vykonávať nejakú náboženskú prax, potom sa človek nebojí, ale keď pochopí, že musí obetovať svoj život, potom sa bojí, pretože náš prirodzený inštinkt nás vedie k tomu, aby sme bránili svoju existenciu, aby sme využili všetky okolité skutočnosti, veci, ľudí, aby sme sa chránili, aby sme sa realizovali.

Ježiš žiada sebazaprenie, ideál človeka tohto sveta je ten, ktorý si nenechá nič chýbať a využíva všetko a všetkých, aby sa mal dobre, aby sa tešil zo života, To nie je ten krásny človek, ktorého vidíme v Ježišovi, On nám predkladá iný návrh človeka, realizáciu života, ktorá je paradoxná, pretože je mimo akéhokoľvek overovania, mimo akejkolvek kontroly zo strany človeka.

Kto môže povedať, že človek nakoniec neoľutuje, že si užil život, ako každý, nie tým, že slúžil, ale tým, že mu slúžili... Nebudem ľutovať?

Tu je strach zo zasiatia semena do zeme, čo hovorí Ježiš:

"Ak semeno, ktoré padne do zeme, nezomrie, zostane samo, ale ak dá život, prinesie veľa ovocia".

Sú vystrašení, Ježiš pristupuje k učeníkom, dotýka sa ich, hladí ich: "Vstaňte, nebojte sa". Vstať je sloveso vzkriesenia, znamená to znovu stáť, nebyť starým človekom, ale vzkrieseným človekom k tomuto novému životu, o ktorom ste vo mne uvažovali.

Učeníci sa pozerajú hore a vidia len Jeho.

To je naša výzva, aby sme pozdvihli oči a kontemplovali len jeho krásu a nenechali sa očariť žiadnym iným vzhľadom krásy, ktorý je realitou ideálov človeka v tomto svete.